

Modeller for den digitale læsesal

Koncepter for formidling af digitale magasiner og aviser i det fysiske rum

Indhold

Indhold.....	2
Baggrund for projektet.....	3
Bruger og brugsscenarie.....	4
Tidligere relaterede løsninger.....	5
Læselab i børn.....	5
Ipad bord i børneområdet.....	6
eLab.....	6
Erfaringer.....	7
Forbedringer af holdbarheden på opladekabler.....	7
Brug af AppleTV.....	8
Indskrænkning af adgange på iPads.....	8
Proces.....	10
Tekniske forhold.....	11
Valg af indhold.....	13
Konklusioner.....	14

Baggrund for projektet

En forudsætning for projektet er, at der formodentlig med tiden vil ske en bevægelse mod at tidsskrifter og magasiner i stigende grad bliver rettet mod at udkomme digitalt, enten udelukkende eller i kombination med fysiske udgivelser. Man så det f.eks. med magasinet Mandag Morgen, hvis ugebrev i en periode skiftede til kun at udkomme digitalt. Dog skiftede magasinet tilbage til at udkomme i fysisk form. Derudover begynder de danske aviser at arbejde med modeller for hvordan de kan afkræve betaling for adgang til hele eller dele af deres indhold på deres hjemmesider.

Brugersituationen omkring læsning af magasiner og aviser i fysisk form, har typisk haft en mere lystbetonet karakter, end brugen af biblioteket øvrige digitale ressourcer som f.eks. databaser.

Derfor er der behov for, at bibliotekerne udtænker særlige modeller for formidling af digitale magasiner og aviser i det fysiske rum.

Projektet er støttet af Kulturstyrelsens Udviklingspulje

Bruger og brugsscenarie

I projektet har det været et centralt omdrejningspunkt, at der skulle tages udgangspunkt i brugeren og brugssituationen.

Derfor var dette et diskussionspunkt allerede ved første møde i projektgruppen. Inden mødet havde medlemmer af projektgruppen lavet observationer og "shadowing" af brugerne som anvendte aviser og tidsskrifter i biblioteksrummet.

De indsamlede data blev sammenfattet i følgende væsentligste karakteristika:

- Brugen bærer mere præg af lyst end pligt
- Brugen er overvejende tilbagelænet og afslappet
- Læsningen er meget sjældent en fælles begivenhed

På Silkeborg bibliotek er der ved avislæsesalen lavet specielle borde hvor brugerne kan stå og læse avis, så der er mulighed for brede avisen helt ud. Men størsteparten af brugerne der læser avis vælger at sidde i en af lænestolene

Disse tre karakteristika blev styrende for den videre designproces og blev inddraget løbende i diskussionerne af mulige skitser og løsningsforslag.

Tidligere relaterede løsninger

Silkeborg bibliotekerne har arbejdet med forskellige løsninger på formidling af digitalt materiale, beskrivelser af disse er medtaget kort, for at redegøre for de erfaringer der er gjort med disse design og løsninger, da de som baggrund for dette projekt.

Læselab i børn

I børn er der etableret et læselab hvor fysiske materialer og apps eksponeres sammen. Dette er for at signalere at der kan være sammenhænge mellem læsetræning og brugen af iPads.

Som man kan se på billedet herover, består løsningen af et bord med en plexiglas skærm. På den ene side af bordet findes letlæsebøger og den anden en formidlingsvæg, hvor specifikke letlæsebøger kan fremhæves ved at blive ophængt med klemmer.

Elementerne bindes sammen via betegnelsen "læselab" som er skrevet på plexiglasvæggen og over de fysiske opstillinger.

Til læsningen er tilknyttet en skærm, hvor brugerne har mulighed for, at sende deres skærmindehold op på via et tilkoblet AppleTV

Ledninger, sikringer og ladere er skjult i bordets understel ind mod væggen.

iPads er beskyttet af et kraftigt gummicover.

IPad bord i børneområdet

I tilknytning til billedbogskrybberne i børneområdet er der et rundt bord med iPads. Her er fokus på apps til de mindre børn.

Løsningen er mere enkel med et rundt bord med huller til sikringer og ledninger og elinstallationer, som er skruet fast og skjult på undersiden af bordpladen.

Her er iPads også beskyttet af et kraftigt gummi cover, som derudover har håndtag i siderne så børnene har flere muligheder for at holde fast.

eLab

Til formidling af bl.a. ebøger og apps til voksne, har Silkeborg Bibliotekerne udviklet et formidlingsmøbel. Det anvendes både til at demonstrere forskellige typer biblioteksapps og forskellige tablet typer de kan anvendes på.

Det anvendes også til kampagner for f.eks. eReolen. Hvor der i perioder har været fast personale tilknyttet til formidle eReolens tilbud.

Brugerne har dog også en tendens til at anvende tablets på eLab som søgemaskiner eller til mere private formål.

Disse tablets er sikrede men ikke beskyttede af covers.

Erfaringer

I det følgende vil vi beskrive nogle af de generelle praktiske og tekniske erfaringer med de eksisterende løsninger.

Forbedringer af holdbarheden på opladekabler

I alle de løsninger vi har lavet hvor der er anvendt iPads og børn er målgruppen har vi oplevet, at der sker en stor slitage på udstyret og især opladekabler. Kablerne er typisk blevet skadet i sammenføjningen ved lightning-stikket der sidder i selve iPad'en. Derfor har vi eksperimenteret med forskellige forbedringer af

opladekablerne. En af de mere simple løsninger der har virket overraskende godt er, at forstærke kablerne med krympeflex. Som det illustreres herunder:

Denne lille simple forstærkning har vist sig at øge levetiden for et Apple ladestik markant i vores børnebibliotek.

Til dette har vi anvendt sort krympeflex størrelse 6,4 mm som kan krympe til 3,2 mm

Man trækker simpelthen krympeflex henover ledningen og varmer det med en varmepistol til det er krympet på plads.

I første omgang var dette en praktisk foranstaltning men i projektet har vi arbejdet videre med at bruge disse erfaringer i æstetisk sammenhæng.

Brug af AppleTV

Som tidligere nævnt har vi arbejdet med at anvende et AppleTV til at vise skærmindhold fra en iPad til en større skærm. Vores erfaring er, at børn tit er begejstrede for denne funktion, men rent praktisk og teknisk er der en del arbejde med at konfigurere AppleTV'et til ikke at på pause eller slukke. Derudover skal man dagligt eller flere gange dagligt genskabe forbindelsen mellem iPad og AppleTV. Så man skal være opmærksom på, at der kan være en del dagligt vedligehold ved denne løsning.

Muligvis var en løsning med en skærmadapter nemmere at håndtere, men vi fravalgte den dels af æstetiske årsager (der er ledninger nok på bordet allerede med sikringer og ladere) og da der kunne være en risiko for tyveri.

Indskrænkning af adgange på iPads

I de iPads der er i børneområdet har vi anvendt muligheden der er for at låse funktionalitet (Indstillinger > Begrænsninger). Så det kun er muligt for dem at anvende de apps der er blevet valgt til børnene. Der er f.eks. ikke mulighed for at anvende Safari Internet browseren eller kameraet.

I nogen tilfælde oplever vi, at brugerne har forsøgt at komme udenom låsefunktionaliteten (eller hvis man bruger skærmlås) og hvis man her taster den forkerte kode gentagne gange, bliver iPad 'en låst. Hvis det sker, er man nød til at gendanne den pågældende iPad. Derfor er det generelt en god ide at have en PC backup af indholdet på publikums iPads, som man kan anvende når der er gået i lås.

Proces

Projektet er blevet til i en proces hvor der har været løbende vekselvirkning mellem Silkeborg Bibliotekernes egen designer og fageksperter, for at sikre at der blev taget hensyn til både æstetiske, faglige, tekniske og praktiske forhold.

Projekt processen efter en indledende brainstorm og idegenerering haft et cyklisk forløb hvor processen har vekslet mellem designeren har udviklet skitseforslag eller visualiseringer og disse har været evalueret og diskuteret i projektgruppen.

Efter tre sådanne iterationer, har gruppen udvalgt et design som så er blevet udvalgt til at blive fremstillet i virkeligheden.

Man kan se mere til selve designprocessen og dens forløb i den særskilte rapport: "Design oversigt for den digitale læsesal"

Her kan man også se skitser og visualiseringer af de forskellige oplæg gennem processen og følge deres udvikling.

Tekniske forhold

Et tidligt valg i projektet var, at indholdet skulle præsenteres på tablets. Dette skyldes projektets udgangspunkt i de registrerede brugerscenarier som pegede på tilbagelænet afslappet brug. Dette passer dårligt med at bruge desktop eller bærbare computere, som hurtigt ville skabe en mere låst brugersituation.

Valg af teknisk platform var en af de problematikker der blev diskuteret meget i projektet. Både af æstetiske, praktiske, tekniske og indholdsmæssige årsager.

F.eks. havde vi fra en æstetisk designmæssig synsvinkel en interesse i teknikken omkring trådløs opladning, fordi man så kunne komme udenom at skulle tænke på løsninger på ladekabler. Men på daværende tidspunkt i projektperioden var de tekniske muligheder ikke tilstrækkeligt udviklede, så vi måtte opgive at bygge løsningen omkring dette.

Næste forsøg på at slippe for ledninger var forskellige forsøg med docking stationer til tablets. Disse var så tænkt som nedsænket f.eks. i en slidske i et bord. Men vi fandt i projektet desværre ikke stationer der kunne virke tilstrækkeligt sikkert (så man var sikker på, at brugerne ville ramme tablet docking stationen, når de satte den på plads.)

Derfor måtte vi erkende, at oplade kablerne var kommet for at blive.

Som man kan se af "Design oversigt for den digitale læsesal" valgte vi i projektet derfor at samle opladekabel og sikringskabel med krympeflex. På den måde slipper man for flere wirer/ledninger (men man løber selvfølgelig en risiko for merarbejde hvis ladekablet går i stykker)

Herunder er vist et tidligt eksempel på samling af sikring og ladekabel, og også en simpel løsning på, hvordan man med en hængelås på wiren kan skabe en lod-effekt som automatisk trækker kablet i skjul når tablet'en sættes på plads.

Efter en del diskussion blev der valgt iPad platformen som tablet platform. Valget stod primært mellem Android eller Apple iPad, fordi de øvrige (f.eks. Windows tablets) ikke er tilstrækkeligt understøttet af de forskellige biblioteks Apps.

Apple vandt primært pga. vores tidligere erfaringer med at begrænse adgang til indhold og apps. Idet vi i projektet ønskede at afskære brugerne fra at kunne bruge den digitale læsesal til andre formål. Vi mente den digitale læsesal primært skulle være en oase for digitalt biblioteks indhold og ikke en surf station eller ekstra mulighed for at søge i bibliotekets fysiske bestand.

Men dette er et klart valg eller fravalg som vi valgte i situationen, den endelige løsning er fleksibel nok til at kunne rumme både andre typer tablets og andre valg mht. indhold.

Som man kan se af "Design oversigt for den digitale læsesal" blev der arbejdet meget med forskellige måder at opbevare tablets der ikke er i brug.

I sidste ende valgte vi en "Slope" tablet holder. Slope anvender en unik "suge-skum" teknologi, for at fastgøre sig selv til bordplade/tablet. De to puder på Slope, består nemlig af noget specielt skum – Nanofoam - som er fyldt med tusindvis af mikroskopiske luftlommer, som hver især fungerer som små sugekopper. Ved at trykke en genstand med flad overflade mod Nanofoam, tvinges luften ud af luftlommerne og der opstår en vakuum effekt. Vakuum giver sugning og derved greb. (Se evt. mere her: <http://www.dekke.net/>).

Denne holder blev valgt pga. den kombinerer simplicitet og elegance og man med denne løsning slipper for at skulle lave designmæssigt mere komplekse nedfældede holdere.

Derudover er skærmene med denne løsning hævede og fuldt synlige, så skærmene direkte kan formidle de muligheder og det indhold der er tilgængeligt.

For de specifikke designovervejelser derudover henvises til: "Design oversigt for den digitale læsesal".

Valg af indhold

Som for de øvrige områder i dette projekt er valg af indhold ikke set som et isoleret men set i samspil med designvalg, brugsscenerier, tekniske og praktiske muligheder.

Det tekniske valg vi foretog omkring begrænsning af indhold til kun at give adgang til specifikke apps giver også selvfølgelig begrænsninger i det indhold man efterfølgende kan give brugerne adgang til. Der kan kun være tale om indhold hvortil der er produceret en specifik app og frasorterer indhold man skal tilgå via en browser og hjemmeside.

I projektet var det oprindeligt hensigten, at se på muligheder for digital formidling af tidsskrifter og aviser. Men aviserne endte med at blive nedprioriteret i projektet. Dette skyldes primært, at vi havde svært ved at opnå de rette rettigheder til at vise dette indhold digitalt. Vi var i dialog med DDBs forhandler team og de gav os grønt lys til at forhandle om at skabe adgang til avisindhold, men de sonderinger vi lavede til rettighedshavere var enten negative eller meget henholdende.

Vi havde mere held med tidsskrifter, hvor vi efter noget arbejde havde held til at få lavet aftaler gennem vores leverandør af fysiske tidsskrifter Biermann og Biermann. Disse aftaler gav mulighed for at give adgang til digitalt indhold fra nogle Aller og Bonnier tidsskrift relaterede apps.

Derudover var Zinio selvfølgelig selvskrevet som indholdsleverandør til projektet og vi inkluderede også Pressreader, da denne kom som app.

Konklusioner

I vores projekt om den digitale læsesal har vi arbejdet for, at skabe skitseringer af modeller for, hvordan man kan skabe en "digital læsesal".

Men dette er ikke en simpel og ligefrem øvelse. Vi valgte at tage udgangspunkt i brugernes måder at anvende de aviser og tidsskrifter i det fysiske rum, men derudover er der en lang række æstetiske, indholdsmæssige, tekniske og praktiske forhold man er nødt til at forholde sig til.

Men selvom vi i som en del af af projektet har foretaget valg og fravalg, så kan de skitser og tegninger som der er produceret i projektet i vid udstrækning anvendes i andre sammenhænge og med andre praktiske, indholdsmæssige eller teknologiske valg.

Vi håber mange biblioteker vil have gavn af de designs og erfaringer der er gjort i projektet.